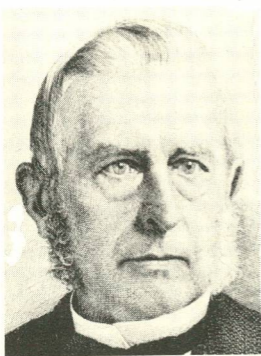

VRIES, Matthias de, taalkundige, hoogleraar (Haarlem 9 november 1820 - Leiden 9 augustus 1892).

De Vries was van 1849 af hoogleraar te Leiden,

waar hij o.a. Nederlandse taalkunde doceerde. Op grond van zijn edities van Van Maerlants Spieghel Historiael (1863, samen met Eelco Verwijs), Van Boendales Der Leken Spieghel (1844-'48) en Hoofts Warenar (1843) kan hij beschouwd worden als grondlegger van de Nederlandse filologie. Hij had een uiterst belangrijk aandeel in de voorberei-

ding van het Woordenboek der Nederlandsche Taal (1864) en in de totstandkoming van de eerste afleveringen; het werk voor en aan dit woordenboek werd het voornaamste doel van zijn leven. Tot het voorbereidende werk behoorde de regeling van de spelling; hieruit resulteerden de Grondbeginselen der Nederlandsche Spelling (1863) van M. de Vries en L.A. te Winkel.

De Vries voelde zich zeer nauw met Vlaanderen verbonden, hetgeen verband hield met zijn belangstelling voor het Middelnederlands, dat immers voornamelijk „Vlaams”, zuidelijk is. Met vele zuiderlingen voerde hij een drukke correspondentie; in de bibliotheek van de Maatschappij der Nederlandse Letterkunde te Leiden zijn vele brieven van Vlamingen aan hem bewaard (J. van Beers, H. Conscience, J.M. Dautzenberg, P. van Duyse, P. Fredericq e.a.). Met zijn studie over Maerlant te Damme. De V.B. droeg hij anders dan 1860 werd hij als feestredenaar uitgenodigd bij de onthulling van een standbeeld voor Jacob van Maerlant te Dame. De V.B. droeg hij anders dan vele van zijn noordelijke tijdgenoten een warm hart toe. In een brief aan F.A. Snellaert op 4 januari 1862 schrijft hij : „Met genoegen volg ik den voortgang der Vlaamsche beweging. Moge zij sterk zijn door eendragt, dan kan haar de zege niet ontgaan”.

De keerzijde was afkeer van alles wat Frans was. De Vries zag echter ook het gevaar dat in het Oosten dreigde. Zo keerde hij zich tegen het denkbeeld het Hoogduits als standaardtaal in Vlaanderen in te voeren om zo sterker te staan tegenover het Frans.

Met hun spellingregeling leverden De Vries en Te Winkel een belangrijke bijdrage tot de eenheid van Noord en Zuid. Reeds in 1864 werd ze door de Belgische regering officieel ingevoerd. In de Inleiding in het eerste deel van het Woordenboek der Nederlandsche Taal laat De Vries zich geestdriftig uit : „De eenheid der Nederlandsche taal, die te lang in Vlaamsch en Hollandsch verdeeld scheen, nu eens voor al duurzaam gevestigd, door gelijkheid van spelling, als door een uiterlijk merkteken, gewaarborgd. ... Voor Nederland was die

aaneensluiting... ook uit een algemeen nationaal oogpunt, een onberekenbaar gewin. Drie miljoen stamverwanten, die op het punt stonden van ons af te wijken, voorgoed in ons taalgebied ingelijfd. De levenskracht onzer taal, in den kamp tegen machtiger mededingsters, nagenoeg verdubbeld”.

Het Woordenboek was van het begin af aan een Nederlands-Belgische onderneming. Het initiatief ertoe werd genomen op het eerste Taal- en Letterkundig Congres van 1849 te Gent. Tot de eerste redacteuren behoorde ook de Vlaming prof. J. David, die echter door drukke andere werkzaamheden weinig voor het woordenboek heeft kunnen doen. Behalve van de Nederlandse werd ook van de Belgische regering financiële steun ontvangen. Tijdens het leven van De Vries liet de zuidelijke medewerking te wensen over : de Vlamingen brachten weinig bouwstoffen bij elkaar met als gevolg dat het aantal Zuidnederlandse woorden in de eerste afleveringen gering is. Vooral na 1888 kwam er in deze toestand verbetering.

LITERATUUR : G. Karsten, *100 Jaar Nederlandse Philologie. M. de Vries en zijn school* (1949).

CORNELIS VAN BREE